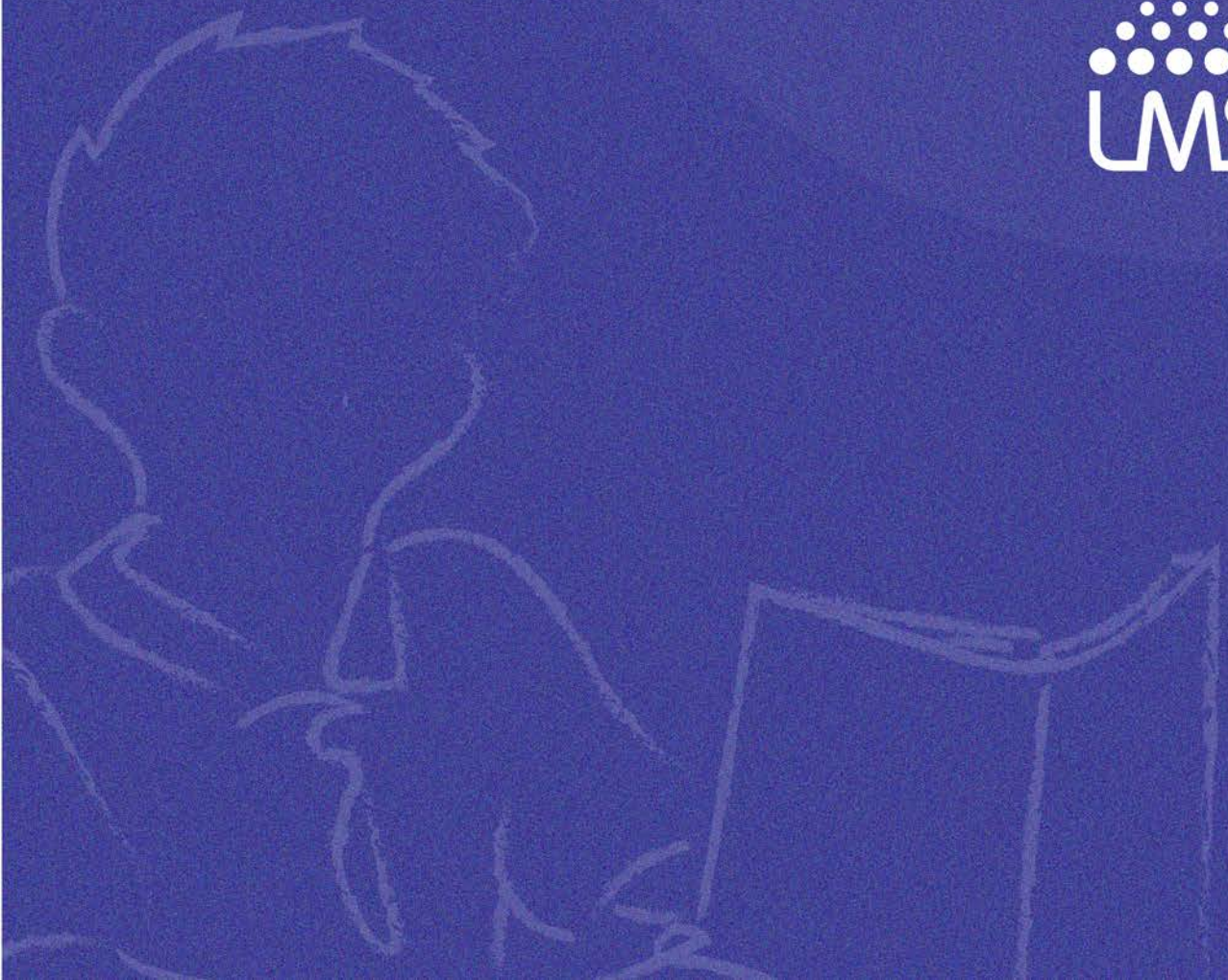
Mokinių savivaldų pradžiamokslis

Turinys

3 Įvadas

4 Sąvokos

5 Lietuvos moksleivių sąjunga

6 Mokinių savivalda

11 Mokinių savivaldos veiklos sritys

18 Komandos sudėtis

22 Mokinių savivaldos problemų sprendimai

26 Išorinė komunikacija

27 Vidinė komunikacija

30 Pabaigos žodis

Labas, moksleivi!

Tai, ką dabar skaitysi, yra mokinių savivaldos pradžiamokslis. Šiame leidinyje rasi visą tau reikalingą informaciją, kurią pritaikęs galėsi suburti tikslingai veikiančią savivaldą. Įgytos ir darbui pritaikytos žinios padės deramai dirbti su vidine ir išorine komunikacija, o teorinės situacijos kartu su sprendimais – tinkamai įveikti sunkumus. Skaityk, mokykis ir pritaikyk tai, ką išmoksi, nes dideli pokyčiai prasideda nuo vieno mažo žingsnelio!

Sąvokos

Atstovavimas – nuomonės arba idėjų įgyvendinimas, išsakymas, per atstovą.

Bendruomeniškumas – bendras pastangų ir išteklių suvienijimas.

Gyventojų pajamų mokestis – mokestis, renkamas nuo fizinio asmens gaunamų pajamų, apskaičiuojant tam tikrą nustatytą procentą.

Prevencinė veikla – priemonės, kuriomis siekiama užkirsti kelią neigiamiems reiškiniams dar prieš susiduriant su jais.

Rajono švietimo pagalbos tarnyba – Tam tikrame regione veikianti tarnyba, specializuojanti į pedagogų, mokytojų kvalifikacijos tobulinimas, teikianti psichologinę pagalbą vaikams, tėvams, pedagogams.

Jaunimo reikalų koordinatorius – savivaldybės darbuotojas, atstovaujantis jaunimo balsui savivaldybėje.

Mokinių savivaldos kuratorius – mokyklos darbuotojas, padedantis mokinių savivaldai atlikti savo funkcijas, bendradarbiauti su mokyklos administracija ir konsultuojantis mokinių savivaldą kylančiais klausimais.

Veiklos ataskaita – dokumentas, kuriame pateikiama visa veikla, nuveikta per tam tikrą laiko tarpą ir pristatoma mokyklos bendruomenei.

MSIC – Mokinių savivaldų informavimo centras – Lietuvos moksleivių sąjungos padalinys, įsteigtas Lietuvos moksleivių sąjungos.

MMT – Miesto mokinių taryba – Lietuvos moksleivių sąjungos padalinys, įsteigtas miesto savivaldybės.

SJOT – Savivaldybės jaunimo oraganizacijų taryba – tai nevyriausybinė jaunimo organizacija, kurios pagrindinis tikslas yra vienyti savivaldybėje veikiančias jaunimo organizacijas ir joms atstovauti. Dažniausiai šią funkciją atlieka Apskritieji stalai.

Lietuvos moksleivių sąjunga

Lietuvos moksleivių sąjunga – visuomeninė, savanoriška, pelno nesiekianti, vienintelė Lietuvos moksleivių interesams atstovaujanti bei Lietuvos mokinių savivaldas vienijanti organizacija.

Ši organizacija, vienijanti daugiau nei 500 mokinių savivaldų visoje Lietuvoje, turinti 35 padalinius, visuomet yra **pasiruošusi jums padėti.** Mūsų tikslas – kurti bendruomenišką, kritiškai mąstančią bei savo nuomonei atstovaujančią moksleivių bendruomenę. Jeigu tavo mokinių savivalda priklauso Lietuvos moksleivių sąjungai, **visuomet gali kreiptis į savo savivaldos koordinatorių ar padalinio pirmininką, kuris tave visada pakonsultuos ar nukreips tinkama kryptimi.** Glaudus jūsų tarpusavio bendradarbiavimas leis padalinio pirmininkui tikslingai bei teisingai atstovauti jūsų nuomonei, o būtent tai yra mūsų pagrindinis prioritetas, siekiant, kad kiekvieno moksleivio balsas būtų išgirstas. **Norime sukurti kuo glaudesnį ryšį tarp mokinių savivaldų bei padalinių, todėl kviečiame noriai įsitraukti į visas jums organizuojamas veiklas, tokias kaip mokymai, Vadovų klubai, konferencijos, nes būtent taip sužinosi naujienas, kurios vyksta tavo padalinyje ir yra aktualios būtent tavo mokyklos moksleiviams.** Taip pat siūlome niekada neatmesti galimybės pačiam prisijungti prie savo miesto padalinio savanorių gretų, nes taip galėsi kelti savo kompetencijas bei didinti žinių bagažą, kuris pravers ateityje.

>500
mokinių savivaldų

35
padaliniai

Mokinių savivalda

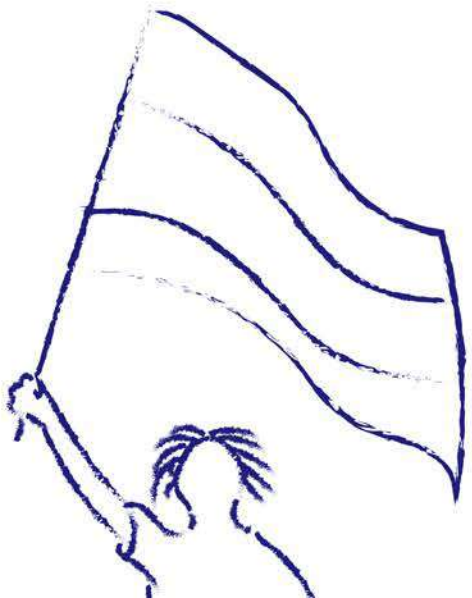
Mokyklų bendruomenių tarpe vyrauja stereotipas, jog mokinių savivalda tėra renginių organizavimo būrelis, kurio tikslas yra surengti renginius mokykloje, prieš renginį nunešti kėdes į aktų salę ir drausminti mokinius, kurie trukdo kitiems susikaupti. Tokio stereotipo besilaikantys žmonės net nenumano, kiek daug gali nuveikti viena aktyvių moksleivių grupė. Realūs pokyčiai galėtų būti atsakymas visiems mokinių savivaldos skeptikams, tačiau šioje vietoje iškyla klausimas — kas gi yra mokinių savivalda? Pabandykime apibrėžti sąvoką:

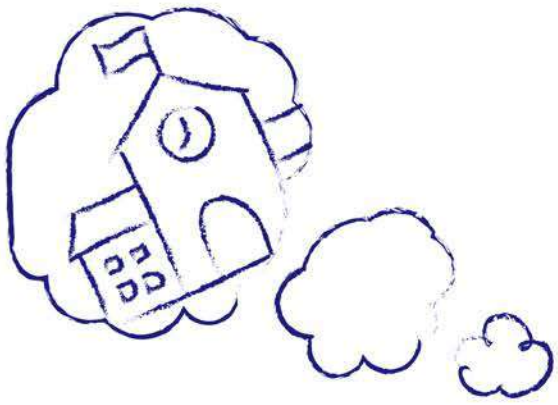
Mokinių savivalda

mokyklos mokinių savivaldos institucija, atstovaujanti moksleivių interesams. Kitaip tariant, mokinių savivalda yra grupė aktyvių moksleivių, pasiryžusių veikti mokyklos bendruomenės labui.

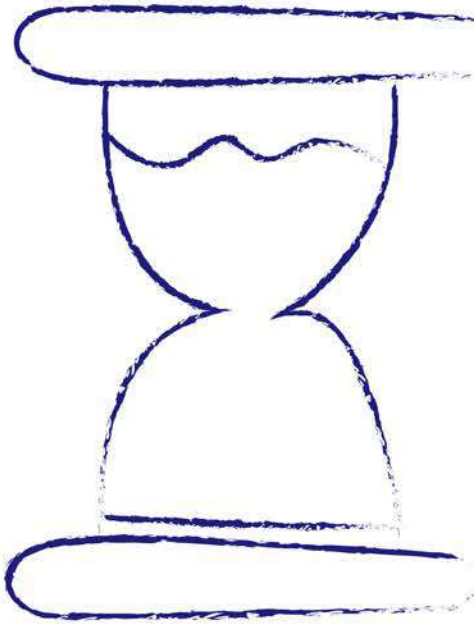
Mokinių savivaldos sąvoką jau išsiaiškinome, tačiau kyla dar vienas labai svarbus klausimas — **kokia yra mokinių savivaldos prasmė ir esmė?** Galima teigti, jog mokinių savivaldos prasmė susideda iš veiklos privalumų, kurie yra suteikiami kiekvienam jos nariui:

1. Veikla mokinių savivaldoje skatina pilietinį aktyvumą. Atstovaujant mokinių interesams prisidedama prie moksleivių aplinkos gerinimo, aktyviai atstovavimu besidomintis moksleivis tampa pilietiškesnis.

2. Darbas mokinių savivaldoje suteikia galimybę kiekvienam moksleiviui kurti tokią mokyklą, kokią jie įsivaizduoja.

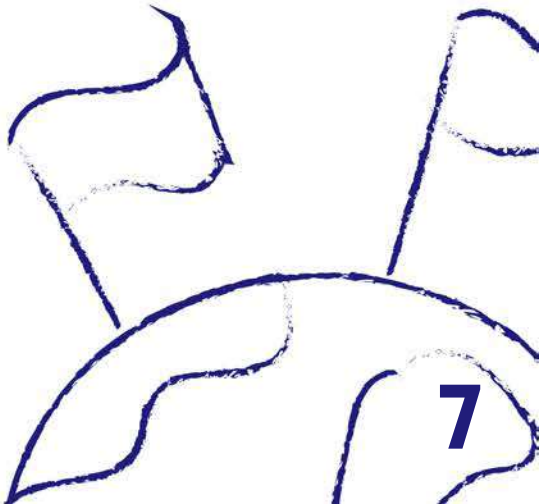

3. Priklausant mokinių savivaldai yra ugdoma komandinė ir asmeninė atsakomybė. Kiekvienas mokinių savivaldos narys yra neatsiejama komandos darbo mechanizmo dalis. Kaip kokybiškai mechanizmas veiks priklauso nuo to, kaip atsakingai atliksi savo užduotis, todėl kiekvieną kartą siekdamas geriausio rezultato ugdysi tiek savo, tiek komandos narių atsakingumą.

4. Dedamas pagrindas būsimai karjerai. Dirbant mokinių savivaldoje yra įgyjami socialiniai įgūdžiai, laiko ir darbo planavimo gebėjimai, lavinamas darbo etiketas.

5. Priklausymas mokinių savivaldai suteikia galimybes dalyvauti regioninio, nacionalinio bei tarptautinio masto renginiuose, šalies arba užsienio mokyklų veiklose.

Tam, kad mokinių savivalda galėtų organizuoti sklandų darbą viduje, yra labai svarbu išlaikyti gerą įvaizdį, tačiau prieš ką? Apžvelkime variantus:

Moksleivių atžvilgiu.

Norint, kad moksleiviai labiau įsitrauktų į mokinių savivaldos veiklas, pildytų apklausas, dalyvautų renginiuose, mokinių savivaldos veikla turi atrodyti įdomi. Jei savivaldos įvaizdis bus prastas, mokiniai neįsitrauks į mokinių savivaldos organizuojama veiklą ir atstovavimas nevyks sklandžiai (pvz., jei mokiniai mano, kad mokinių savivalda nieko neveikia jie net nepildys apklausų. Jų manymu tai nebūtų tikslinga). Gerą mokinių savivaldos įvaizdį formuoja atviri mokinių savivaldos posėdžiai, įrašai socialinėse medijose.

Administracijos atžvilgiu.

Tam, kad administracija pasitikėtų mokinių savivalda, ji turi būti susidariusi gerą įvaizdį apie ją. Tuomet mokinių savivaldai bus lengviau bendradarbiauti su administracija. Gerą įvaizdį taip pat formuoja atviri mokinių savivaldos posėdžiai, asmeniniai susitikimai su administracija ir glaudus bendradarbiavimas.

Mokinių savivaldos tipai

Atrodo, jog visi svarbiausi dalykai, susiję su mokinių savivalda, yra pateikti, tačiau tai dar ne viskas. Mokinių savivalda privalo turėti savo pasirinktą struktūrą pagal galimus mokinių savivaldos modelius. Galima sakyti, kad struktūra konkrečiai apibrėžia savivaldos rinkimų procesą, pirmininko ir mokinių savivaldos nario pareigas bei teises. Tipai pateikti stiprybių, silpnybių ir grėsmių, galimybių principu (SSGG). Tai reiškia, jog prie kiekvieno tipo yra pateikta trumpa analizė apie galimas ateities grėsmes bei galimybes. Tipai yra tokie:

1. Renkamoji mokinių savivalda

tipas, paremtas demokratija ir didžiausiu mokyklos mokinių įsitraukimu į bendrų sprendimų priėmimą. Išrinkti mokinių savivaldos nariai tiesiogiai turi atstovauti visos mokyklos mokiniams, skatindami moksleivius lygiaverčiai dalyvauti mokyklos valdyme. Tačiau gali susidaryti moksleivių pasyvumas balsuojant / priimant bendrus sprendimus, galimas neatsakingų asmenų išrinkimas, atstovaujamų mokinių interesųtenkinimo trūkumas.

2. Atstovaujamoji mokinių savivalda

tipas, sudarytas iš kiekvienos klasės deleguotų atstovų ir visuotinių rinkimų metu išrinkto vadovo. Mokiniams tiesiogiai atstovauja jų bendraklasiai, todėl rinkimuose dalyvauja didžioji moksleivių dalis. Užtikrinamas didesnis pasitikėjimas deleguotais atstovais, kuriami artimesni tarpusavio santykiai, tačiau gali kilti rizika tinkamam demokratijos užtikrinimui bei deleguojamų atstovų sudarymui.

3. Savanoriškoji mokinių savivalda

mokinių savivaldos tipas, sudarytas iš mokinių savanorių ir visuotinių rinkimų metu išrinkto vadovo. Mokinių savivaldos nariai tiesiogiai atstovauja visos mokyklos moksleiviams. Kiekvienas norintis gali tapti mokinių savivaldos nariu, nereikalaujama specialių įgūdžių, patirties, skatinama savanorystė, bet gali kilti rizika dėl savanorių atsakomybių ir pareigų nesuvokimo bei netinkamo moksleivių atstovavimo.

4. Mišrioji mokinių savivalda

mokinių savivaldos tipas, persipynęs įvairiais kitų mokinių savivaldų tipų aspektais. Atstovaujama didelė dalis mokyklos moksleivių, užtikrinant mokinių ir mokyklos bendruomenės bendradarbiavimą, tačiau dėl didelio narių skaičiaus gali kilti sunkumų atstovaujant mokyklos mokiniams, organizuojant bendras veiklas.

Taip pat svarbu pabrėžti, jog mokinių savivalda privalo turėti nuostatus, kurie apibrėžtų esmines savivaldos normas. Paprasčiau tariant, šis dokumentas yra mokinių savivaldos veikimą nustatantys dokumentas, kuriose turi būti nustatyti visuotinių rinkimų procesai, narių ir pirmininko pareigos, tikslai, uždaviniai bei veiklų organizavimo principai. Kiekviena mokinių savivalda, savo nuožiūra, gali rašyti nuostatus savarankiškai, remiantis kuratoriaus arba mokinių savivaldos koordinatoriaus pagalba ar pasiremti Lietuvos moksleivių sąjungos rekomenduojamais nuostatais, kuriuos galima rasti www.moksleiviai.lt. Nuostatai susistemizuoja mokinių savivaldos veiklą, todėl labai raginame tave kreiptis į savo mokinių savivaldos kuratorių arba koordinatorių ir nusistatyti pareigų, procesų ir darbo principus!

Mokinių savivaldos veiklos sritys

Jau susipažinome, kas yra mokinių savivalda, tačiau ar žinome, kokiose srityse ji gali veikti? Būtent tai bandysime išsiaiškinti šiame skyrelyje. Aptarsime svarbiausias mokinių savivaldos veiklos sritis, aiškinsimės kodėl privalu jas vykdyti bei kokia iš to nauda kiekvienam moksleiviui jūsų mokykloje.

Atstovavimas mokyklos lygmeniu.

atstovavimas vyksta paprastai — mokinių savivaldos atstovai bendrauja su kuratoriumi, mokytojais, mokyklos administracija, vykdo apklausas, analizuoja jas ir pateikia administracijai, daro mokyklai naudingus pokyčius ir dalinasi rezultatais su mokyklos moksleiviais, palaiko su jais pastovų dialogą, organizuoja mokyklos bendruomenei renginius.
Tokiu būdu išsprendžiama dauguma, būtent jūsų mokyklos moksleiviams, kylančių problemų. Tai – puiki pradžia, norint pradėti atstovauti moksleivių balsui ir tokiu būdu skatinant bendruomeniškumą.

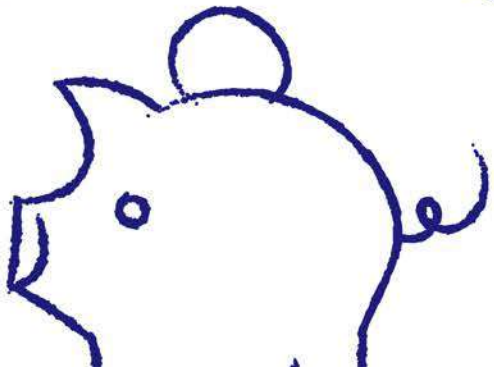
Renginių organizavimas.

Dar viena svarbi mokinių savivaldos veiklos sritis – renginių organizavimas. Jūs esate vienas iš pagrindinių bendruomenės renginių šaltinių, todėl leiskite savo vaizduotei pasireikšti – sumąstykite naujų renginių konceptų, sužinokite, kokie yra jūsų mokyklos bendruomenės renginių poreikiai ir orientuokitės į renginio turinio kokybę. Nepamirškite ir klasikinių renginių, kaip protmūšiai, sportinės rungtys, įvairios diskusijos, paskaitos, naktis mokykloje, diskotekos, kurie ugdo mokyklos bendruomeniškumą bei artimesnius tarpusavio santykius.

Norėdami pranešti apie būsimus renginius naudokite *Facebook* bei *Instagram* platformas, plakatus, gyvus pristatymus pertraukų metu. Primename, jog pagrindinė mokinių savivaldos pareiga – moksleivių nuomonės atstovavimas, todėl skatiname išsirinkti komandos prioritetus, kurie padėtų siekti bendro tikslo.

Organizuojant renginius dažniausiai kylanti problema yra lėšų trūkumas. Siūlome jums kelis šios aspekto sprendimo būdus:

- Rašykite projektus, kurių konkursus organizuoja savivaldybė ar kitos institucijos. Dėl detalesnės informacijos kreipkitės į savo mokinių savivaldos koordinatorių.
- Ieškokite rėmėjų, kurie galėtų prisidėti prie jūsų organizuojamo renginio.
- Skatinkite mokyklos bendruomenę skirti 1,2 % gyventojų pajamų mokesčio būtent jūsų mokyklai, tuomet tarkitės su administracija, jog dalis visų surinktų pinigų atitektų mokinių savivaldai. Jūsų pagrindiniu argumentu gali tapti tai, jog jūs esate vienas iš pagrindinių mokyklos renginių šaltinių, o be lėšų tai padaryti itin sunku. Kokybiškam, pridėtinę vertę paliekančiam renginiu suorganizuoti reikia lėšų.

Prevencinės veiklos vykdymas

Mokinių savivaldos turi galimybę organizuoti prevencines veiklas, pvz., prieš patyčias. Skatiname organizuoti tokio tipo renginius, nes būtent nuolatinis jaunimo švietimas gali turėti įtakos jo ateičiai. Kiekvienas moksleivis iš tokio tipo renginio išsineš didelį kiekį naujos informacijos, o jūsų mokinių savivalda galės didžiuotis, prisidejusi prie tokio tipo veiklos rengimo.

Tokias veiklas gali sudaryti paskaitos, kurias vestų kompetentingi lektoriai. Kaip pasiūlymas kiekviena klasė galėtų paruošti pranešimus, kuriuos pristatytų visai mokyklos bendruomenei. Prevencinės veiklos – yra labai svarbios šių laikų jaunimui, todėl ,kaip mokinių savivalda, skirkite laiko prevencinių veiklų organizavimui ir, bendradarbiaujant su mokyklos administracija, vykdykite jas nuosekliai bei kokybiškai.

Projektų rengimas

Kiekviena mokinių savivalda ar kita organizacija gali teikti projektus pasirinktoms veikloms ar idėjoms įgyvendinti, tokiu būdu išvengdama lėšų trūkumo problemos. Mokinių savivalda, turinti juridinį asmenį, projektus gali teikti savarankiškai, tačiau jo neturint, vis tiek galima bendradarbiauti su kitomis organizacijomis, kurios šį statusą turi ir taip dalyvauti projektų teikimo konkursuose, pvz.: pati mokykla, Apskritieji stalai, rajono švietimo pagalbos tarnybos ir t.t. Svarbu, jog projekto teikimas būtų suderintas su mokyklos administracija.

Kiekvienoje savivaldybėje yra laikas, per kurį yra priimami parašyti projektai. Dėl detalesnių datų ir informacijos visada galite kreiptis į savo miesto padalinio pirmininką arba savivaldybės Jaunimo reikalų koordinatorių (JRK). Jeigu esate užtikrinti, jog galėsite pilnavertiškai įgyvendinti projekto nuostatus bei savo pasirinktas veiklas, pildykite visus reikiamus dokumentus, projekto paraišką ir laukite rezultatų. Kitu atveju, jeigu jaučiatės neįsitikinę savo jėgomis ir galimybėmis įgyvendinti projekto nuostatus, rekomenduojame pasitarti su mokinių savivaldos koordinatoriumi ir administracija. Prieš teikiant projektą, rekomenduojame susipažinti su projekto nuostatais. Projekto vykdymas reikalauja ypatingo atidumo, atsakomybės ir jūsų asmeninio laiko

Komunikacija

Savo veiklos viešinimas turi labai didelę įtaką visam mokinių savivaldos darbui. Kai aplinkiniai sužino apie jūsų nuveiktus darbus, pasiekimus bei ateities planus, jie gali jumis pasitikėti, suteikti paramą bei rimčiau žiūrėti į jūsų veiklas. Derėtų užmegzti glaudžius ryšius:

Su mokyklos bendruomene.

Būtent mokyklos bendruomenė yra jums aktualiausia auditorija. Tai žmonės, kurie labiausiai domisi mokinių savivaldos veikla, dalyvauja renginiuose bei seka visas mokyklos naujienas. Bendradarbiaukite su mokyklos administracija, mokytojais, tėvais, teikite veiklos ataskaitas, jas talpinkite į visus bendruomenei prieinamus socialinius tinklus, oficialią mokyklos svetainę, sukurkite bendrą mokyklos bendruomenės *Facebook* grupę. Tokiu būdu parodysite savo atsakingumą ir norą keisti dėl savo mokyklos moksleivių.

Su Lietuvos moksleivių sąjunga.

Lietuvos moksleivių sąjunga suteikia galimybę dalyvauti organizuojamose veiklose, bendradarbiauti su padalinio pirmininku, savanoriais, vykti į vadovų klubus ir dalintis informacija su kitomis mokinių savivaldomis. Siūlome pasikviesti savo mokinių savivaldos koordinatorių ar padalinio pirmininką į bendrą susitikimą, kuriame dalyvauti gali visi savivaldos savanoriai bei kuratorius. Taip užtikrintumėte gerą tarpusavio ryšį, išsikeltumėte bendrus tikslus bei nustatytumėte veiklos planą, kurio galėsite laikytis visus mokslo metus. Taip pat siūlome pristatyti savo veiklos ataskaitas padalinio pirmininkui arba mokinių savivaldos koordinatoriui (pvz., per vadovų klubus, ataskaitinius mokinių savivaldų forumus arba asmeninius susitikimus), tokiu būdu mokinių savivaldos koordinatorius ir / ar pirmininkas sužinotų esamą situaciją jūsų mokykloje bei galėtų jums padėti tobulėti.

Vadovų klubai

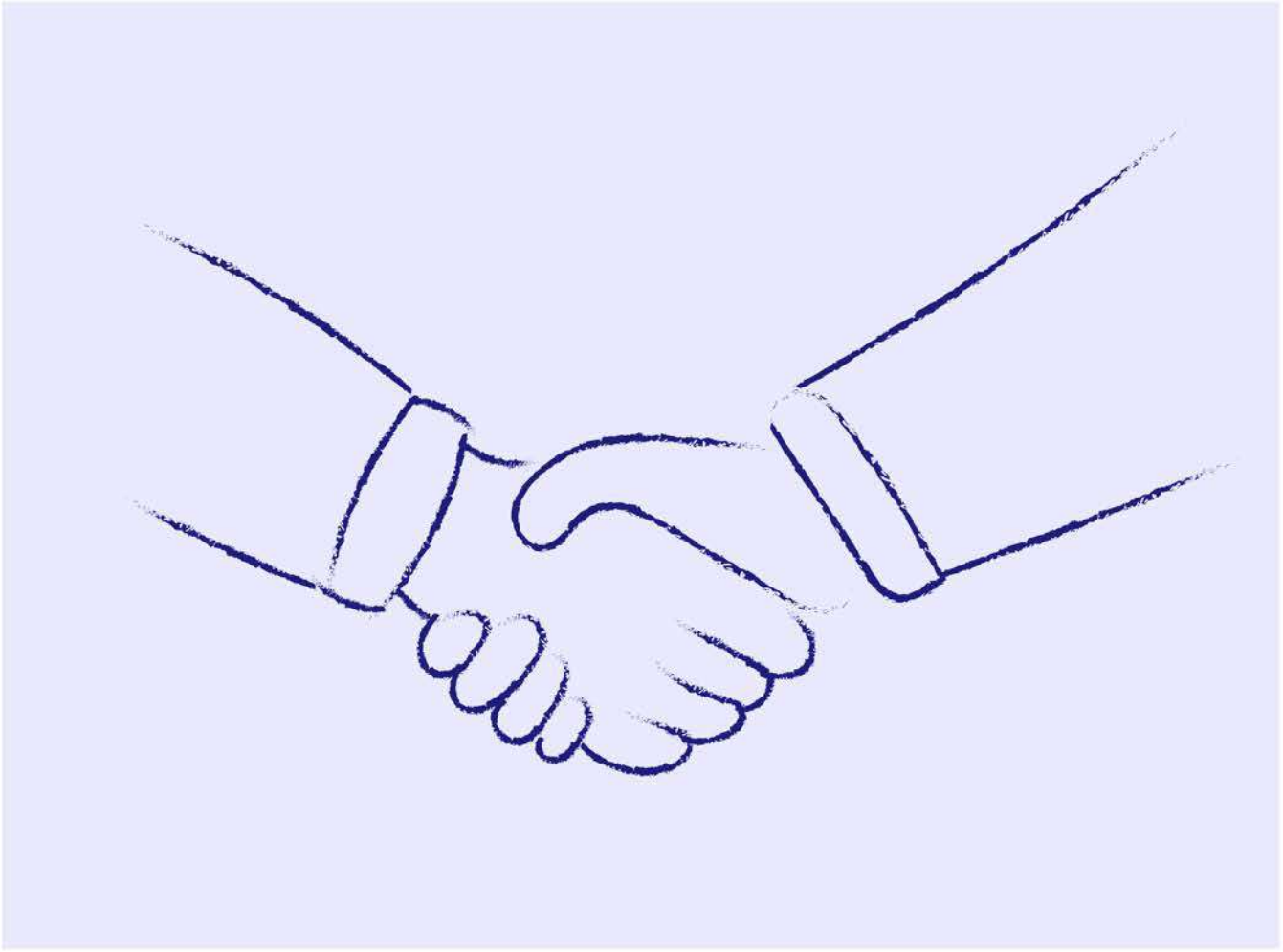
Kiekvieną mėnesį Lietuvos moksleivių sąjungai priklausančių mokinių savivaldų atstovai turi galimybę dalyvauti vadovų klubuose. Tai susitikimai, kuriuos privalo organizuoti kiekvienas padalinys. Jų metu aptariami svarbiausi regioniniai bei nacionaliniai klausimai, vykdomi balsavimai, sprendžiamos kiekvienos mokyklos problemos bei skelbiamos įvairios naujienos. Visi vadovų klubai yra protokoluojami, iš jų yra formuojamos regioninės ir nacionalinės moksleivių nuomonės. Šie, kas mėnesį vykstantys susitikimai, turėtų tapti jūsų mokinių savivaldos prioritetu, nes tai yra itin dažnai pasitaikanti galimybė atstovauti savo mokyklos moksleivių nuomonei ar priimti kitus padaliniui aktualius sprendimus. Taip pat vadovų klubuose galite tiesiogiai susipažinti su jaunimo politika bei plėsti savo akiratį šia tema.

Su kitomis jaunimo organizacijomis.

Kiekviename mieste veikia ir kitos jaunimo organizacijos (pvz., miestų apskritieji stalai, SJOT), kurios dažniausiai yra linkusios užmegzti naujus bendradarbiavimo ryšius, organizuoti bendrus renginius bei kartu tobulėti. Rekomenduojame pasidomėti, kokios organizacijos veikia jūsų mieste ir galbūt atrasite naujas naudingas pažintis bei galėsite kartu dirbti bendro tikslo link, organizuoti bendrus renginius, rengti bendras veiklas ar projektus.

Su jaunimo reikalų koordinatoriumi.

Būtent jaunimo reikalų koordinatorius (JRK) gali tapti geriausiu jūsų draugu bendradarbiaujant su savivaldybe bei kitomis jaunimo organizacijomis jūsų mieste. Labai dažnai JRK dirba savivaldybėje, todėl turi puikų ryšį su ten dirbančiais žmonėmis. Bendradarbiaujant kartu su juo galima pasiekti kur kas daugiau, todėl labai rekomenduojame pristatyti savo veiklą, tikslus, darbo metodus bei kylančias problemas jaunimo reikalų koordinatoriui, kuris jums padės šiame kelyje.

Komandos sudėtis

Jau anksčiau sužinojai, kas yra mokinių savivalda bei ką ji veikia, o dabar pats metas susipažinti su komandos sudėtimi iš arčiau — kokios pareigos yra naudingos kiekvienoje mokinių savivaldoje.

Kiekviena mokinių savivalda privalo turėti **pirmininką / prezidentą.** Paprasčiau tariant, lyderį, kuris lyderiautų visos komandos darbui, sektų padarytą pažangą, bendrautų su mokyklos administracija, kuratoriumi. Dažniausiai pirmininkas / prezidentas, kartu su kitais atstovais, turi galimybę lankytis Lietuvos moksleivių sąjungos rengiamuose, kas mėnesį vykstančiuose Vadovų klubuose, bendradarbiauti su padalinio pirmininku ir darbo su savivaldomis koordinatoriumi, tačiau svarbu nepamiršti, jog atstovavimo prioritetas turėtų būti teikiamas mokyklos lygmeniu. Pirmininkas, bendradarbiaudamas su savo mokinių savivalda, turi nuolat domėtis mokyklos bendruomenės kintančiais poreikiais, įgyvendinti juos, vykdyti apklausas skirtingais aspektais ir teikti pasiūlymūs administracijai gerinant mokyklos mikroklimatą.

Susirinkimų protokolavimas, pagrindinių minčių užrašymas ir konspektavimas — neatsiejamas darbas, nuo vieningo bei darnaus mokinių savivaldos vystymosi. **Protokoluotojas / sekretorius** — žmogus, rašantis bendrus mokinių savivaldos susirinkimų konspektus, juos apdorojantis bei pasidalijantis su visa komanda. Tvarkingai rašant protokolus, galima sekti bendrą komandos darbotvarkę, planus bei pažangą. Rekomenduojame kaupti visus protokolus vienoje vietoje, kur, esant reikalui, juos būtų galima pateikti mokinių savivaldos kuratoriui, mokyklos administracijai. Taip pat siūlome atsižvelgti į savo mokyklos mokinių

savivaldos nuostatus – galbūt semestro / mokslo metų pabaigoje privalote teikti visos komandos veiklos ataskaitas? Tokiu atveju būtent protokolai padės jums tinkamai ją parengti.

Renginių organizavimas yra dar viena, labai svarbi tema, kai kalbame apie visapusį mokinių savivaldos veikimą. Jūs esate vienas iš pagrindinių mokyklos renginių šaltinių, todėl reikia žmogaus, galbūt netgi nedidelės komandos, kuri būtų kūrybinga, darbšti, kruopšti bei norinti džiuginti visą mokyklos bendruomenę renginiais, kuriuos sugalvojo patys moksleiviai. Renginių organizavimas yra tikrai sunkus darbas, reikalaujantis nuoseklaus laiko planavimo bei atsakomybės, tad, esant reikalui, visada galite kreiptis į mokinių savivaldos kuratorių arba administraciją.

Visada norite savo renginiuose matyti kaip įmanoma daugiau žmonių? Tuomet kyla klausimas – ką darote, jog galimi dalyviai sužinotų apie jūsų šventę, karnavalą ar viktoriną? Šiais laikais, kai mūsų visų gyvenimas vis labiau modernėja, dauguma jaunų žmonių vis dažniau naudojasi socialiniais tinklais, tad rekomenduojame turėti savo mokinių savivaldos *Facebook* bei *Instagram* paskyras, kuriose galėsite talpinti visą aktualiausią informaciją apie artėjančius renginius. Taip pat rekomenduojame socialinius tinklus naudoti kitų, svarbių dalykų viešinimui – moksleiviams aktualia informacija apie švietimą, apie jūsų miesto teikiamas galimybes moksleiviui ir t. t. Paskyroms reikalingas **koordinatorius** (atsižvelgiant į koordinatoriaus norą galima suburti jo komandą), kuris mokėtų rašyti įdomius, dėmesį atkreipiančius tekstus, kurti maketus ir redaguoti nuotraukas. Tokiu būdu jūsų paskyros bus aktyvios bei sulauks didesnio susidomėjimo. Tikrai tikime, jog įvaldžius socialinius tinklus jūsų mokinių savivalda taps populiaresnė, aktyvesnė bei pritrauks didesnį kiekį žmonių į organizuojamus renginius.

Kiekvienoje komandoje labai svarbus **tarpusavio ryšys bei mikroklimatas**. Mokinių savivaldos nariams būna ypač smagu, kai yra paminimi jų gimtadieniai, kartu švenčiamos kitos šventės, organizuojami komandos išvažiuojamieji susitikimai. Iškilus problemoms ar patiriant sunkų laikotarpį atsiranda žmogus, kuriam galima išsikalbėti ir išgirsti naudingų patarimų, kaip išspręsti iškilusį nesklandumą. Savo mokinių savivaldoje rekomenduojame turėti **žmogiškųjų išteklių koordinatorių**. Tai žmogus, organizuojantis laisvesnę savivaldos veiklą ir užtikrinantis komandos narių gerovę — šventės, paminėjimai, gimtadieniai, pokalbiai, t. y. renginiai, kuriuose dalyvauja tik pačios savivaldos nariai. Jo pagrindinė pareiga — formuoti tinkamą mikroklimatą ir stengtis, jog kiekvienas komandoje būtų deramai priimamas, nebijotų pasireikšti, klysti.

Paramos paieškos renginiams ir kitai organizuojamai mokinių savivaldos veiklai yra labai svarbus aspektas, todėl mokinių savivaldoje rekomenduojame turėti **rinkodaros koordinatorių**, kuris būtų atsakingas už barterinės ir finansinės paramos paieškas. Renginį įmonės gali paremti pinigais (finansai) arba savo teikiamu produktu (barteris), tačiau klausimas kaip to pasiekti? Komandoje už rinkodarą atsakingas žmogus turėtų savo laiką skirti skambinant skirtingoms įmonėms ir prašant paramos mokinių savivaldos organizuojamai veiklai. Prieš kiekvieną skambutį reikia pasiruošti įžanginį sakinį, kurį išgirdusi įmonės administracija galėtų susidomėti jūsų organizuojama veikla. Sakinys turėtų atrodyti taip: *„Sveiki! Jums skambina iš [mokykla, kurioje mokaisi] mokinių savivaldos už rinkodarą atsakingas žmogus. Mano vardas [tavo vardas] ir mūsų mokinių savivalda organizuoja [renginį]. Norėtume jūsų paprašyti mus paremti finansiškai arba barteriu. Už paramą galėtumėme pasidalinti jūsų įmonės vardu ir logotipu socialinėje medijoje taip išreikšdami padėką, paruošti stendą su jūsų teikiama preke arba paslaugomis ir t. t.“*. Svarbu paminėti, jog jūsų mokinių savivalda turi pasiūlyti abipusę naudą, kaip pavyzdžiui padėka už paramą socialinėje medijoje, kuri turi didelį pasiekiamumą, mokyklos svetainėje, teikiamo produkto skrajučių dalinimas, plakatų kabinimas mieste ir t. t. Stenkitės išklausyti įmonės reiškiamas sąlygas ir bandykite susitarti. Tokiu būdu yra didelė tikimybė, jog įmonė jūsų mokinių savivaldai suteiks paramą.

Būtent šias pareigas rekomenduojame išsirinkti kiekvienai savivaldai. Žinoma, kiekviena mokinių savivalda skirtinga, todėl ir pirmininkų poreikiai gali skirtis. Šios rekomendacijos yra tik pagrindai, o tolimesnis mokinių savivaldos gyvavimas ir tobulėjimas yra jūsų rankose.

Mokymai mokinių savivaldai

Kiekvienoje veikloje labai svarbios asmeninės kompetencijos bei gebėjimai, ne išimtis yra ir darbas mokinių savivaldoje. Lietuvos moksleivių sąjunga jums siūlo galimybę pakviesti mokymų vadovą, kuris praves mokymus jūsų pasirinkta tema. Kiekvienas Lietuvos moksleivių sąjungos mokymų vadovas – savanoris, kuris yra tinkamai apmokytas bei paruoštas dirbti su įvairių amžiaus grupių ir kompetencijų lygio mokinių savivaldos nariais. Tai puiki galimybė stiprinti visos komandos kompetencijas, geriau pažinti vienas kitą bei plėsti savo žinias įvairiomis temomis. Registracijos į mokymus ieškok – **moksleiviai.lt.** Dėl detalesnės informacijos visada gali kreiptis į savo padalinio mokinių savivaldos koordinatorių arba pirmininką.

Taip pat norime priminti, jog ir kitos organizacijos vykdo įvairiausius mokymus, į kuriuos yra kviečiami visi norintys . Siūlome sekti kitų organizacijų socialinių tinklų puslapius bei dalintis su visa mokyklos bendruomene apie esamas galimybes. Taip ne tik nepraleisite galimybių tobulėti, bet ir rasite idėjų ir savo darbo metodams gerinti.

Mokinių savivaldų problemų sprendimai

Kiekviena veikianti institucija (mokinių savivalda taip pat) anksčiau arba vėliau susiduria su skirtingomis problemomis. Jos gali būti labai įvairios, todėl šioje skiltyje pasistengsime pasiūlyti kuo veiksmingesnį būdą išspręsti galimas ateities problemas ir pasidalinti teorinėmis ir praktinėmis žiniomis kovojant su kliūtimis. Svarbu pabrėžti, jog nėra nei vienos neišsprendžiamos problemos, todėl nusiteik nebijoti ateinančių sunkumų!

Kaip suprasti iškilusią problemą?

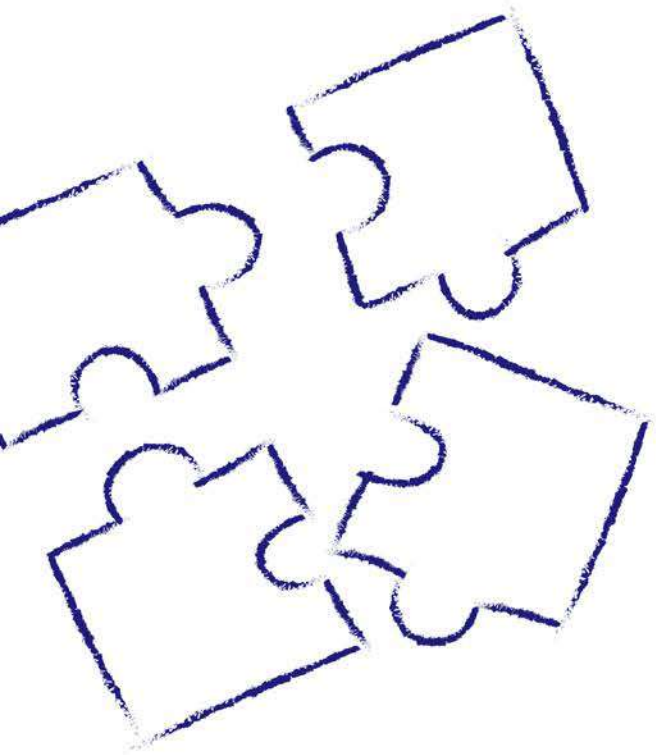
Problemą galima įvardyti kaip iškilusią kliūtį, kuri reikalauja sprendimo, norint, kad nesutriktų komandinė ar asmeninė veikla. Dažniausiai problemą galima pastebėti, kuomet suprastėja komandos darbo kokybė arba komandos mikroklimatas, pavyzdžiui suprastėjęs mokinių savivaldos narių bendravimas (įaučiamas asmeniškumas, asmeninės naudos paieška arba tampa sunku priimti sprendimą dėl skirtingų interesų). Tai yra tik vienas pavyzdys, tačiau, kaip jau minėta, problema pirmoje vietoje atsispindės pakitusioje mokinių savivaldos darbo kokybėje arba narių bendradarbiavime. Nuo komandinio nusiteikimo ir problemos masto priklauso, kaip greitai mokinių savivalda prieis kompromisą arba ras problemos sprendinį.

Kaip spręsti iškilusią problemą?

Daugumos veiklų progresui ir problemų sprendimams stebėti padeda komandos rašyti dokumentai ir strategijos. Toks būdas padeda išlaikyti sistemingumą ir pasitelkti įvairius mąstymo būdus. Praktika ir patirtis rodo, kad parašytos strategijos ir joje iškeltų tikslų nesilaikymas stabdo mokinių savivaldos darbą ir tenka labai ilgai siekti tikslo, nes yra nesekamas elementarus progresas. Geriausiai problemą spręsti padeda raštiškas problemos įvardijimas, kuris atrodo taip (skirstymas etapais):

1. PROBLEMA

Visų pirma, yra svarbu išsikelti ir aiškiai suformuluoti problemą, iškilusią mokinių savivaldos veikloje.

2. ANALIZĖ

Iškėlus problemą svarbu ją išanalizuoti. Analizei atlikti labiausiai padeda keliami klausimai:

Kokios gali būti pasekmės nesprendžiant problemos?

Kam ši problema yra aktualiausia?

Kokios yra problemos aplinkybės?

Kokie ištekliai gali būti reikalingi, norint išspręsti problemą, ir kiek jų reikės?

Kiek laiko truks problemos sprendimas?

Turint atsakymus į visus pateiktus klausimus (arba papildomai, savarankiškai išsikeltus) galima formuoti problemos analizę.

3. PLANAS

Plano sudarymas yra svarbus norint užtikrinti proceso nuoseklumą, jog niekas nebūtų praleista, pamiršta arba neatlikta. Būtent planas padės išlaikyti sistemingumą. Plane svarbu paminėti žemiau nurodytus aspektus lentelės pavidalu.

5. REZULTATAI

Svarbu apgalvoti lūkesčius, kuriuos sau išsikelia mokinių savivalda. Tolimesniame procese (problemos sprendimo eigoje) atliekant veiksmus, svarbu fiksuoti visą rezultatų siekimo procesą (įterpiant ir komentarus). Pasibaigus strategijos terminui mokinių savivalda galėtų atlikti refleksiją ir padaryti pasiekto progreso išvadas.

4. PLANO ĮGYVENDINIMAS

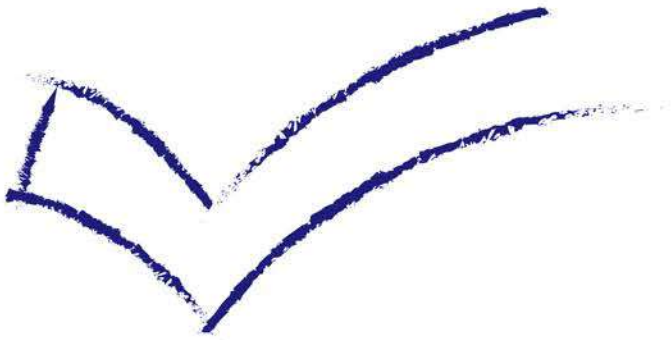
Susidėliojus aukščiau nurodytas plano skiltis, svarbu apsvarstyti, kokių veiksmų reikia imtis, norint išspręsti problemą (kas gali būti naudinga arba kas gali būti tikėtina). Veiksmai, padėsiantys išspręsti problemą: pokalbis, pasiūlymas, žodiškas arba raštiškas kreipimasis, straipsnis (mokyklos internetinėje svetainėje) arba papildomi, savarankiškai sugalvoti veiksmai.

6. LAIKAS

Šiuo atveju yra labai svarbus laiko intervalas, t. y. nuo kada iki kada bus vykdomas problemos sprendimas. Visuomet reikia stengtis laikytis nustatyto laiko termino. Tokiu atveju problemos sprendimas nebus pamirštas ir bus stengiamasi problemą išspręsti mokinių savivaldos nustatytu laiku.

7. RESURSAI (IŠTEKLIAI)

Remiantis problemos analize, perkelti nustatytus išteklius į šią problemos sprendimo strategijos skiltį.

8. ATSAKINGI ASMENYS

Nebūtina, tačiau, remiantis savivaldos individualiu sprendimu, į planą galima įtraukti žmones, kurie būtų atsakingi už tam tikras sritis (plano / strategijos stebėjimo, veiksmų vykdytojai, už išteklių paiešką atsakingi žmonės, numatyto laiko termino stebėtojai ir t. t.).

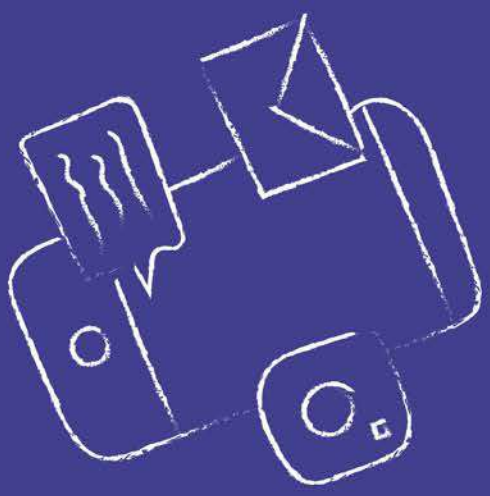
Remiantis aukščiau nurodyto plano etapais, rašymo eiga ir sudaryta problemos sprendimo strategija, būtų užtikrinamas vienas iš efektyviausių būdų norint išspręsti problemą, iškilusią mokinių savivaldoje. Taip pat svarbu paminėti, jog mokinių savivaldos rašytus strategijos arba veiklos planus būtina kaupti savivaldos archyvuose tam, kad būtų išlaikomas tęstinumas bei atskaitomumas. Tokiu būdu ateities kartos galėtų išvengti buvusių grėsmių arba tinkamai būti pasiruošusiems deramai spręsti savivaldos problemas.

Esant poreikiui, atsižvelgus į mokinių savivaldos narių arba pirmininko norą ir požiūrį, planą galima pateikti mokyklos administracijai, mokyklos bendruomenei, mokyklos tarybai arba kitoms mokyklos institucijoms, tokiu būdu formuojant palankų įvaizdį mokyklos bendruomenėje. Taip pat atsižvelgus į norą ir požiūrį, veiklos stebėtoju galima paskirti mokinių savivaldos kuratorių. Tokiu būdu būtų tvirtai užtikrinama, jog veikla ir proble mos sprendinio siekimas būtų nuoseklus.

Kaip ir įvadinėje pastraipoje buvo minėta, jog nėra nei vienos neišsprendžiamos problemos. Verta nustoti bijoti to, kas yra neišvengiama, todėl pasiryžk būti pasiruošęs išspręsti kiekvieną iškilusią problemą ir įveikti bet kokią pasitaikiusią kliūtį!

Išorinė komunikacija

Kiekvienas moksleivis šiais laikais, kai mūsų gyvenimas vis labiau modernizuojasi, labiau naudojasi socialiniais tinklais, todėl rekomenduojame susikurti savo mokyklos mokinių savivaldos *Facebook* bei *Instagram* puslapius, kuriuose galėsite talpinti nuotraukas, tekstus bei dalintis svarbiausia informacija ir naujienomis su moksleiviais. Tokio tipo paskyrose galite teikti savo veiklos ataskaitas, pvz., aprašyti per mėnesį nuveiktus darbus, dalintis naujienomis arba priimtais sprendimais, kuriuos sužinojote Vadovų klubuose. Jau anksčiau kalbėjome apie šių paskyrų koordinatoriaus svarbą, nes būtent šis žmogus bus atsakingas už visą talpinamą informaciją šiose platformose. Siūlome, jog *Instagram* paskyra taptų akiai patrauklesnė, t. y. kelkite ne tokią formalią informaciją, tačiau išlaikykite estetiką, tvarkingus tekstus ir patrauklius maketus. Žinoma, patariame nepamiršti ir senesnių komunikacijos priemonių: laikraščių / žurnalų (galbūt jūsų mokykla turi kas mėnesį leidžiamą naujienlaiškį) ar oficialios mokyklos svetainės. Pasitarkite būtinai su administracija, kad gauti leidimą moderuoti mokyklos svetainę. Nepasiekus tikslo rekomenduojame turėti savo svetainės skiltį, į kurią galėtumėte kelti aktualią informaciją. Norime priminti, jog kiekvienas informacijos sklaidos būdas yra tinkamas, jeigu pasiekiate jums reikalingą auditoriją, todėl improvizuokite bei leiskite pasireikšti savo kūrybingumui.

Vidinė komunikacija

Efektyvi vidinė komunikacija yra vienas svarbiausių komandos sėkmingo funkcionavimo elementų, užtikrinančių sklandžią veiklą, kuriančių darnius narių ir lyderio (gali būti ir koordinatorių) tarpusavio santykius bei darančių įtaką sprendimo priėmimo procesams. Efektyvus informacijos valdymas lemia narių įsitraukimą, pasitenkinimą ir mažina jų kaitą.

Kas užtikrina sklandžią komunikaciją komandoje?

Atvirumas. Tik būdami atviri vienas kitam komandos nariai augina tarpusavio pasitikėjimą. Tai daro teigiamą įtaką komandos mikroklimatui bei darbo kokybei. Labai svarbu, kad komanda nebijotų pasakyti ir išsakyti kaip jaučiasi vieni kitiems, nes taip galės judėti į priekį.

Informacijos sklaida. Priešingai negu atvirumo įtaka, dezinformacijos atveju smunka mokinių savivaldos darbo kokybė. Norint išvengti šios problemos rekomenduojame visą svarbią informaciją protokuoluoti arba žymėtis skaitmeninėmis priemonėmis (*Google Drive, Google Calendar* ir t. t.). Užtikrinus kokybišką informacijos sklaidą, ateityje nekils problemų užtikrinant sklandų bendravimą.

Darbiniai ir asmeniniai santykiai (formalus ir neformalus bendravimas). Yra labai svarbu mokėti atskirti asmeninius ir darbinius santykius, nes asmeniniai santykiai gali trukdyti tavo atliekamam darbui. Pvz., susipyksti su savo draugu, kuris yra ir tavo kolega. Nusprendei jį ignoruoti, tačiau turite bendrų darbų kartu. Tokiose situacijose dažnai atsitinka taip, jog darbai būna neatliekami dėl asmeninių santykių kyšimo. Prieš ateinant dirbti į mokinių savivalda reikėtų suprasti, jog asmeniškumai ir asmeniniai santykiai turėtų būti paliekami už durų.

Pagalba. Norint palaikyti darną ir sklandžią komunikaciją komandoje, svarbu siūlyti pagalbą kitam komandos nariui. Kitu atveju, jeigu pagalbą siūlo tau, niekada neatsisakyk. Tarpusavio bendradarbiavimas yra pagalba vienas kitam, vienas kito papildymas. Tai yra be galo svarbu komandoje ir tai vadinama sinergijos efektu.

Esminės veiksmingos komandos savybės

Bendras tikslas

turėdama bendrą tikslą mokinių savivalda siekia pokyčio. Turėdama tinkamas priemones tikslo siekti, kitų žmonių palaikymą, mokinių savivalda jo sieks veiksmingai ir efektyviai, o tai reiškia, jog poky tis bus pasiektas. Tai yra viena iš veiksmingos komandos savybių.

Komandos lyderis

asmuo, gebantis tinkamai organizuoti darbą komandoje ir turintis komandos narių pasitikėjimą. Be gero lyderio komandos nariai eis skirtingomis kryptimis arba niekur nejudės ir tikslai nebus pasiekti.

Komandos sanglauda

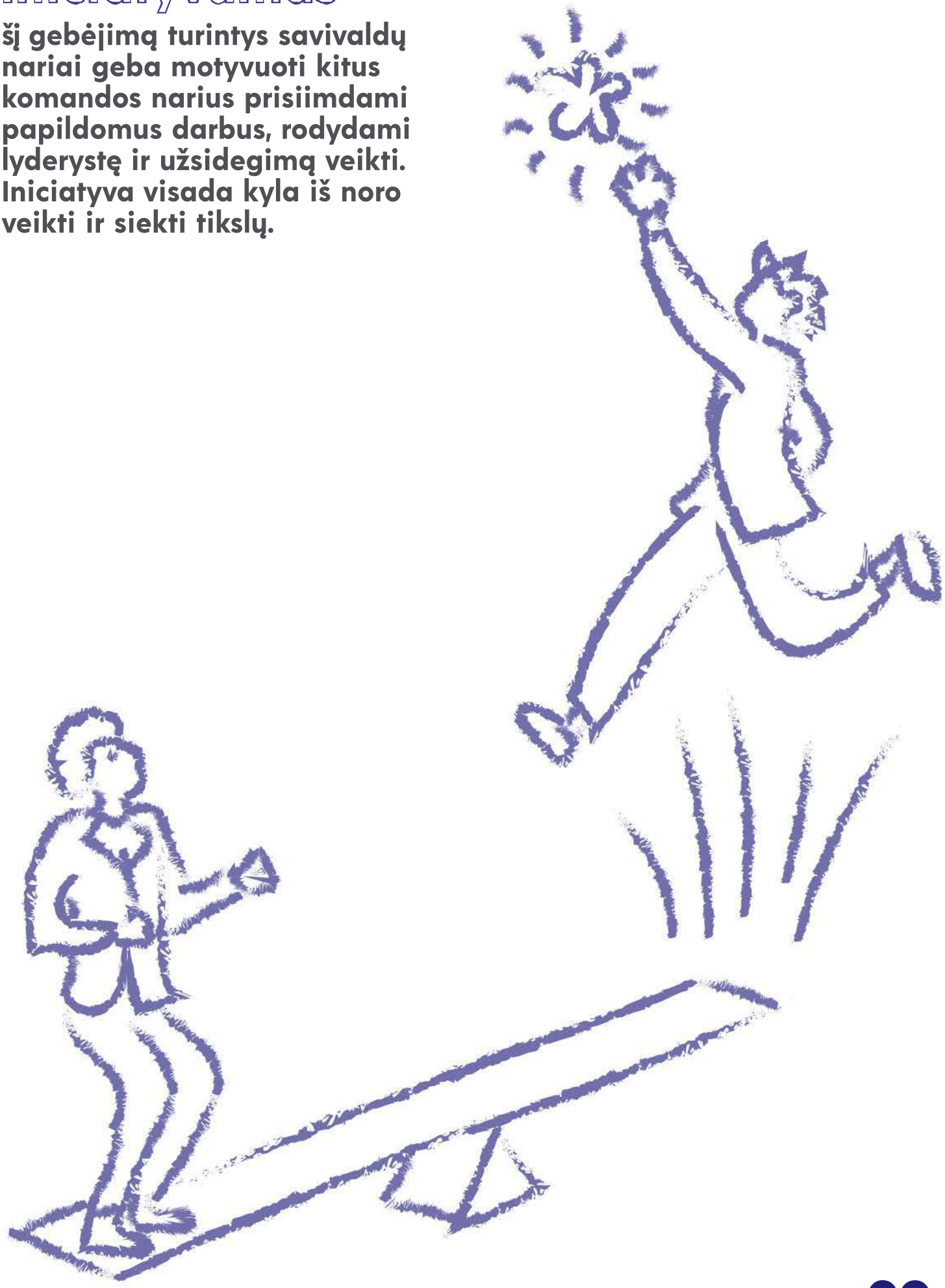
šią veiksmingos komandos savybę galėtume apibūdinti kaip darnius santykius komandoje. Be darnių santykių sunku išlaikyti teigiamą atmosferą, atvirumą ir išvengti konfliktų.

Naudojimasis įvairove

tai sugebėjimas kurti situacijas, kai skirtingos komandos narių nuomonės nesukelia konflikto, tačiau sukelia kolektyvinį naujų idėjų radimą ar kūrybinius ginčus, kurie baigiasi kuriant kolektyvinį sprendimą.

Iniciatyvumas

šį gebėjimą turintys savivaldų nariai geba motyvuoti kitus komandos narius prisiimdami papildomus darbus, rodydami lyderystę ir užsidegimą veikti. Iniciatyva visada kyla iš noro veikti ir siekti tikslų.

Pabaigos žodis

Lietuvos moksleivių sąjunga yra visada pasiruošusi padėti tau susitvarkyti su iškilusiais sunkumais arba atsakyti į tau rūpimus klausimus, susijusius su mokinių savivaldos veikla, jaunimo politika, asmeninėmis kompetencijomis. Kreipkis į savo miesto padalinio savanorius, pirmininką arba rašyk laišką Lietuvos moksleivių sąjungos nacionaliniam biurui, adresu lms@moksleiviai.lt. Taip pat nepamiršk apsilankyti mūsų oficialiame puslapyje moksleiviai.lt ir pasekti mus *Facebook* ir *Instagram* platformose.

Tikimės, jog šis pradžiamokslis taps tavo gidu mokinių savivaldos veikloje. Kurk, klysk, bandyk ir niekada nenustok judėti į priekį savo mokyklos bendruomenės labui. Lietuvos moksleivių sąjunga viliasi per ateinantį organizuojamą renginį išgirsti apie tavo savivaldą ir jos sėkmę!

Sėkmės!

LMS